

VANHANKYLÄNNIEMEN LUONTOPOLKU

Luontopolun pituus 4 km

Järvenpää

Vanhankyläntie

Stälhanentie

Tuulimyllyntie

Annitädintie

Niemenokantie

Suojeltava mänty

1. Vanhankylän kartanon päärakennus
2. Vanha kartanopuisto
3. Tuusulanjärvi
4. Linturanta
5. Jalopuumetsikkö
6. Kallioketo
7. Kalliometsä
8. Muonamiesten talot
9. Lehtisekametsä
10. Niittyjä ja pientareita
11. Vähäjärvi
12. Pensaikkoluhta
13. Kalliojyrkäne ja maisemapuita
14. Niemen kärki
15. Tervaleppämetsikkö
16. Tammet

Järvenpää

1. Vanhankylän kartanon päärakennus

Vanhankylän kartanoon on enimmillään kuulunut noin 50 rakennusta sekä laaja puisto ja puutarha. Kartanon perusti Nils Stålhane vuonna 1640. Nykyisen päärakennuksen vanhin osa on 1700-luvun lopulta. Vanhoista rakennuksista on jäljellä 12.

Kartanon ympäristö tarjoaa lepakoille hyviä pesäkoloja ja päiväpiiloja. Alueella on tavattu pohjanlepakkoja, pikkulepakkoja ja viikisiippoja.

2. Vanha kartanopuisto

Entisen terveyskeskuksen paikalla ovat olleet kartanon kasvihuoneet, taimilavat, vihannesmaa ja puutarha. Vanhojen tammien, saarnien, vaahteroiden ja tervaleppien varjossa viihtyvät ukkomansikan kasvustot sekä herukat, kanukat, kuusamat, ruusut ja angervot.

Rantalehto on ulottunut aiemmin rantaan saakka. Nurmikentän ja mesiangervoniityn välissä on rivi vanhoja arvokkaita tammia, joista monet ovat lahoja ja onttoja. Tammien alla kasvaa vielä lehtokasveja, mustakonnanmarjaa ja vaahteran taimia.

3. Tuusulanjärvi

Rehevän Tuusulanjärven rannalla kukoistavat keskikesällä violetit rantakukat, keltaiset ranta-alpit ja valkoiset, tuoksuvat mesiangervot.

Tuusulanjärveä on kunnostettu 1970-luvulta alkaen. Kunnostustoimilla vähennetään ravinnekuormitusta, säilytetään järvi uimakelpoisena läpi vuoden ja säilytetään vahva petokalakanta. Kunnostusmenetelmiä ovat hapetus, rantojen ruoppaus ja vesikasvien niitto sekä hoitokalastus ja petokalaistutukset. Myös laskeutusaltaiden ja kosteikkojen rakentaminen, maatalouden ympäristötukitoimet sekä hulevesien käsittely tehostaminen palvelevat järven kunnostusta.

Järviveden laatu on parantunut ja sinileväkukinnot ovat vähentyneet selvästi.

4. Linturanta

Tuusulanjärven vanhalta rantatörmältä avautuu näkymä Tuusulanjärven länsirannan Natura-alueelle, jota on suojeltu arvokkaana lintuvetenä runsas puolitoista kilometriä. Rantaluhdan puustoa ovat hieskoivu, tervaleppä, harmaaleppä, raita ja muut pajut, tuomi ja paatsama. Ruohovartisia kasveja ovat mesiangervo, ranta-alpi, rentukka ja kurjenmiekkä sekä kastikat, sarat ja kortteet. Allikoissa kasvaa vehkaa ja raatetta.

Alueella pesii runsaasti eri lintulajeja ja se on tärkeä vesilintujen ja kahlaajien muutonaikainen levähdys- ja ruokailupaikka. Alueella voi nähdä harmaahaikaroita, silkkiuikkuja, taveja, haapanoita, heinäisorsia, lapasorsia ja tukkasotkia. Ruovikoissa voi kuulla ruokokerttusen raksutusta, rytikerttusen verkkaisempaa laulua, niittykirvisen yksitavuista ääntä tai keltävästäräkin helähtystä.

Kartanon entinen pelto Vanhankylänniemen ja Kaakkolan välissä on yksi Järvenpään vanhimmista. Järvenpään kaupungin omistamat peltomaat on vuokrattu viljelyyn. Kesäisin maisemaa hoitavat laiduntavat lampaat.

5. Jalopuumetsikkö

Mäessä sijaitsevassa jalopuulehdossa on kuusten, koivujen ja mäntyjen muodostama järeeä ylispuustoa. Alueella kasvaa myös vaahteroita, haapaa sekä runsaasti saarnen, tammien ja vaahteran taimia. Närhi, orava ja pähkinähakki kuljettavat ja varastoivat maahan tammenterhoja, joista varttuu uusi tammisukupolvi. Puuntaimet pitävät alueen jalopuustoisena, kun kuusi ei pääse valtaamaan alaa. Alueella on runsaasti lahoppua. Ruohovartisia kasvilajeja ovat mm. kielo, vuohenputki, nuokkuhelmikkä, rönsyleinikki, käenkaali, oravanmarja, metsäkurjenpolvi, metsäimmarre, valkovuokko ja karhunputki.

6. Kallioketo

Kalliokedolla vuorottelevat niittymäiset laikut, ohuthumuksiset ketolaiikut ja sammalen tai jäkälän peittämät kalliopinnat. Kallioketo on monilajinen yhteisö, jossa on paljon erilaisia kasvupaikkoja. Mehittäni on kotiutunut täysin alueelle. Kukkuvia kasveja on koko kesän. Keto houkuttelee runsaasti päiväperhosia. Ketoja voidaan suojella jatkuvasti laiduntamalla, niittämällä tai raivaamalla.

Kartanon entisen kylmäkellarin takana kasvaa luontisesti syntynyt saarnikko. Saarni on hallanarka puu, joka tulee lehteen myöhään kesällä, tammeakin myöhemmin. Lehdet varisevat vihreinä ja melko varhain jo syyskuussa. Saarni vaatii ravinteista ja mielellään kalkkipitoista kasvupaikkaa. Saarnipuu on sitkeää ja helposti taivutettavaa puuainesta erilaisiin tarve-esineisiin.

7. Kalliometsä

Karut kalliometsäköet eroavat Vanhankylänniemen muuten rehevistä maisemista. Aluskasvillisuutta luonnehtivat kanerva, puolukka ja metsälauha.

8. Muonamiesten talot

Kalliomäellä sijaitsivat kartanon alustalaisten asunnot. Kolme 1800-luvulla rakennettua rakennusta on jäljellä. Ne ovat kunnostettuina veteraanijärjestöjen ja kalastusseuran käytössä.

9. Lehtisekametsä

Monilajinen ja -kerroksinen sekametsä on hyvä elinympäristö linnuille. Vanhetessaan tämä metsä muuttuu tikkojen paratiisiksi.

Seuraava kohde löytyy, kun kuljetaan Tuulimyllyntietä vähän matkaa vasemmalle.

10. Niittyjä ja pientareita

Pientareiden rikas kasvillisuus ilahduttaa silmää loppukevästä pitkälle syksyyn. Polun vieressä kasvaa yksittäinen tammi. Polku poikkeaa entisellä kedolla kasvavien ikimäntien luo.

11. Vähäjärvi

Rehevä ranta maatuu nopeasti. Runsas kasvillisuus kerää rantamatalaan jatkuvasti uutta ainesta nopeammin kuin se ehtii maata. Rantaluhta ja pajupensaikko leviävät vähitellen järvelle päin. Reheväkasvuinen ranta tarjoaa suojan runsaslajiselle eläimistöille.

12. Pensaikkoluhta

Satakieli ja monet muut yölaulajat ovat kuultavissa rantaluhdan pajukoissa ja ruovikoissa.

13. Kalliojyrkänne ja maisemapuita

Niemessä kasvaa joukko komeita, hyvin iäkkäitä kilpikaarnaisia mäntyjä ja keloja. Lähistöllä on myös tervaleppiä ja iäkkäitä katajia.

Tuusulanjärvi sijaitsee ikivanhassa, pitkässä murtumalaaksossa. Kalliooperän murtumat ovat syntyneet silloin kuin itse kalliokin. Murroslinja voi olla hyvin jylhäpiirteinen, tässä murosessa jylhyden tavoittaa Sarvikalliolla noin kahden kilometrin päässä.

14. Niemen kärki

Rehevä ja kostea rantalehto saa tuomet, saarnet ja vaahterat huikeaan kasvuun. Mesiangervo valtaa tiheän pensaikon aukkopaikat.

Uimarannassa voi pitää levähdystauon. Niemen kärjestä näkee kauas järvelle.

Jääkausi hioi suuren osan kalliooperästämme sileäksi ja vain jään kulkusuuntaan viettävät rinteet jäivät louhaisiksi. Rannoilla vesi on paljastanut silokallioita, joiden pinnan uurteet kertovat jään kulkusuunnan.

15. Tervaleppämetsikkö

Rantoja reunustavat kookkaat tervalepät. Tavallisesta harmaaleppestä sen erottaa uurteinen kaarna, suurempi koko ja kiiltävät, lovipäiset lehdet. Oksisto on runsashaarainen.

Vanhojen puiden suojissa kuhisee monipuolinen elämä. Pikkutikkakin löytää pesäkolon. Melojien majan takaa löytyy kukkaketo.

16. Tammet

Puretun huvilan pihapiirissä rannan puolella kasvaa yli 100-vuotiaita tammia. Polun puiston puolella kasvaa tammien taimia. Tässä kohtaa vanhaa pihapiiriä uusi ja vanha kohtaavat.